

Biztonságos országok listája lehetne a menekültügyi konzultáció eredménye

A kormány nemzeti konzultációt hirdetett meg a bevándorlás, illetve a menekültügy témakörében. Bár egy sikeres konzultációnak jogi kötőereje természetesen nincs, a politikai felhatalmazást megadhatja arra, hogy a kormány – kihasználva a már amúgy is létező jogalkotási lehetőséget – rendeletet alkosson a „biztonságos származási országok” listájáról. A hatályos uniós szabályozás szerint ezen lista lényege, hogy az azon szereplő ország állampolgárának menekültügyi kérelme lényegében megalapozatlannak tekinthető. Bár a vonatkozó EU-s irányelvek kifejezetten lehetőséget adnak a tagállamoknak ilyen lista meghatározására és arra a hatályos magyar törvények is utalnak, a jogalkotó mindeddig nem adott ki ilyen rendeletet. Pedig a „biztonságos származási országok” listájának meghatározása szélesebb lehetőségeket nyitna meg és átláthatóbb feltételeket kínálna a menekültügyi kérelmek hatékonyabb elbírálása során: így például lehetősége lenne a hatóságoknak gyorsított eljárást alkalmazni a menedékjogot kérelmezőkkel szemben.

A korábbi és az új eljárási irányelv is lehetőséget ad a tagállami jogalkotónak arra, hogy megalapozatlannak nyilvánítson egy menekültügyi kérelmet, ha a kérelmező ún. „biztonságos származási országból” érkezik (ilyen esetben van lehetőség gyorsított vagy határ menti ellenőrzésre is).¹ A korábbi irányelv előírta egy uniós „minimumlistát” ezen országokról – melyet kiegészíthettek volna a tagállamok: ilyen lista azonban sosem készült, a vonatkozó bekezdést az Európai Unió Bírósága 2008-ban megsemmisítette.² Az új irányelv kizárólag a tagállamoknak ad lehetőséget arra, hogy harmadik országokat biztonságos származási országgá nyilvánítsanak saját hatáskörükben – de természetesen az irányelv szigorú keretei között (üldöztetés, kínzás, kegyetlen bánásmód tilalma stb.).³

A hatályos magyar szabályozás annyiban megegyezik az uniós joganyaggal, hogy biztonságos származási ország esetén az ellenbizonyítás terhét a menekültre telepíti, valamint hogy a menekültként történő elismerés feltételeinek hiányára utaló körülménynek tekinti, ha a kérelmező származási országa biztonságos származási országnak tekinthető.⁴ Az irányelvekkel összhangban a magyar törvény még meg is határozza a biztonságos származási ország vonatkozó fogalmát, amennyiben kimondja: az adott országnak a (kormányrendeletben megalkotandó) listán való szereplése az elismerést kérő személy tekintetében megdönthető vélelmet állít fel, amely szerint az adott országban általában és következetesen nem tapasztalható üldöztetés.⁵

Tekintettel azonban arra, hogy sem korábbi, sem jelenlegi EU-s, sem „magyar” lista nincs az említett országokról, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (BÁH) jelenleg eseti alapon, szokásjogra támaszkodva sorol be egy adott országot ebből a szempontból „biztonságos származási országnak”. (Megemlítendő, hogy Ausztria, Luxemburg, Németország, Finnország, Franciaország, Hollandia, Írország vagy az Egyesült Királyság rendelkezik ilyen nemzeti listával.)

Az Alapjogokért Központ álláspontja szerint a „biztonságos származási országokból” érkező személyek menedékjogi kérelmének hatékonyabb elbírálását úgy lehetne elérni, hogy a jogalkotó – az irányelv és a hatályos magyar jog alapján – kormányrendeleti szinten megalkotná a fent említett listát. Mindezzel átláthatóbbá és gyorsabbá válhatna a menekültügyi eljárás.

¹Ld. Az Európai Parlament és a Tanács 2013/32/EU Irányelve a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról

31. cikk (8) bekezdés b) pont

32. cikk (2)

36-37. cikkek

² Az Európai Bíróság C-133/06. számú határozata

³ Az erre vonatkozó belső jogi felhatalmazást pedig a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény (Met.) 93.§ (2) bekezdése adja meg

⁴ Met. 9.§, 16.§, ill. 59.§ (1) bekezdés a) pont

⁵ Met. 2.§ h) pont